Fimmtudaginn 30. janúar 1997.

Nr. 11/1997. **Landssamband íslenskra útvegsmanna f. h. Útvegsmannafélags Norðurlands vegna Sæbergs hf.**
(Jónas Haraldsson hdl.)
gegn
Farmanna- og fiskimannasambandi Íslands vegna Skipstjóra- og stýrimannafélags Norðlendinga
(Arnmundur Backman hrl.)

Kærumál. Félagsdómur. Frávísunarkröfu hrundið.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Haraldur Henrysson, Guðrún Erlendsdóttir, Hjörtur Torfason, Hrafn Bragason og Pétur Kr. Hafstein.

Sóknaraðili skaut máli þessu til Hæstaréttar með kæru 19. desember 1996. Kærður er úrskurður Félagsdóms 18. desember sl., sem barst réttinum 7. janúar sl., um að hafna frávísunarkröfu sóknaraðila. Kæruheimild er í 1. tl. 67. gr. laga nr. 80/1938 um stéttarfélög og vinnudeilur. Sóknaraðili krefst þess, að hinn kærði úrskurður verði felldur úr gildi og málinu vísað frá Félagsdómi og sér dæmdur málskostnaður þar fyrir dómi og kærumálskostnaður.

Varnaraðili krefst staðfestingar hins kærða úrskurðar og kærumálskostnaðar.

Eins og fram kemur í hinum kærða úrskurði, byggir sóknaraðili kröfu sína um frávísun á 116. gr. laga nr. 91/1991 um meðferð einkamála. Telur hann, að frávísunarúrskurður Félagsdóms í máli nr. 10/1996, sem Hæstiréttur staðfesti með dómi sínum 15. október 1996, hafi res judicata áhrif á mál það, sem hér er til úrlausnar. Samkvæmt 116. gr. laga nr. 91/1991 er dómur bindandi um úrslit sakarefnis milli aðila um þær kröfur, sem þar eru dæmdar að efni til. Fallist er á þá niðurstöðu Félagsdóms, að unnt sé að leggja sama sakarefni undir sama dómstól, ef bætt er úr þeim atriðum, sem frávísun vörðuðu.

Þótt ágreiningsefnið sé hið sama í máli þessu og var í fyrrgreindu

máli Félagsdóms nr. 10/1996, er kröfugerð þessa máls með öðrum og markvissari hætti en var í fyrra málinu. Varnaraðili krefst þess, að dæmt verði um það, hvort sóknaraðili hafi brotið gegn grein 1.03 í kjarasamningi aðila. Krafa þess efnis verður borin undir Félagsdóm. Með vísan til forsendna hins kærða úrskurðar ber að staðfesta hann.

Sóknaraðili greiði varnaraðila kærumálskostnað, eins og greinir í dómsorði.

D ó m s o r ð:

Hinn kærði úrskurður er staðfestur.

Sóknaraðili, Landssamband íslenskra útvegsmanna f. h. Útvegsmannafélags Norðurlands vegna Sæbergs hf., greiði varnaraðila, Farmanna- og fiskimannasambandi Íslands vegna Skipstjóra- og stýrimannafélags Norðlendinga, 40.000 krónur í kærumálskostnað.

Úrskurður Félagsdóms 18. desember 1996.

Mál þetta, sem tekið var til úrskurðar 13. desember sl., var höfðað með stefnu, áritaðri um birtingu 25. nóvember sl. og þingfestri 28. nóvember sl.

Málið úrskurða Auður Þorbergsdóttir, Gylfi Knudsen, Ingibjörg Benediktsdóttir, Valgeir Pálsson og Atli Gíslason.

Stefnandi er Farmanna- og fiskimannasamband Íslands, Borgartúni 18, Reykjavík, vegna Skipstjóra- og stýrimannafélags Norðlendinga, Skipagötu 14, Akureyri.

Stefndi er Landssamband íslenskra útvegsmanna f. h. Útvegsmannafélags Norðurlands vegna Sæbergs hf., kt. 671272-2189, Aðalgötu 16, Ólafsfirði.

Dómkröfur stefnanda.

Þess er krafist: 1) Að dæmt verði, að stefndi hafi brotið gegn grein 1.03 í kjarasamningi Landssambands íslenskra útvegsmanna annars vegar og yfirmanna innan Farmanna- og fiskimannasambands Íslands hins vegar með því að hafa lagt til grundvallar rangt aflaverðmæti við tilgreiningu heildarskiptaverðmætis.

2) Að stefndi verði dæmdur til greiðslu sektar, að fjárhæð 265.537 kr., samkvæmt grein 1.53 í sama kjarasamningi.

3) Loks er þess krafist, að stefndi verði dæmdur til að greiða stefnanda málskostnað samkvæmt fram lögðum málskostnaðarreikningi auk álags, sem nemur virðisaukaskatti.

Dómkröfur stefnda.

Þær eru, að málinu verði vísað frá Félagsdómi og stefnandi verði dæmdur til að greiða stefnda málskostnað að mati dómsins.

Af hálfu stefnanda er þess krafist, að frávísunarkröfu stefnda verði hrundið.

– – –

Niðurstaða.

Í máli nr. 10/1996, sem reis milli aðila þess máls, sem hér er til úrlausnar, gerði stefnandi eftirfarandi dómkröfur:

„Að dæmt verði, að stefndi hafi brotið gegn grein 1.02 og III. kafla greinar 1.03, sbr. I. kafla sömu greinar, í kjarasamningi Landssambands íslenskra útvegsmanna annars vegar og yfirmanna innan Farmanna- og fiskimannasambands Íslands hins vegar.

Að stefndi verði dæmdur til greiðslu sektar, að fjárhæð 265.537 kr., samkvæmt grein 1.53 í kjarasamningi Landssambands íslenskra útvegsmanna annars vegar og yfirmanna innan Farmanna- og fiskimannasambands Íslands hins vegar.

Að stefndi verði dæmdur til að greiða stefnanda málskostnað samkvæmt fram lögðum málskostnaðarreikningi auk álags, sem nemur virðisaukaskatti."

Með úrskurði Félagsdóms, sem kveðinn var upp 27. september 1996, var frávísunarkrafa stefnda tekin til greina og málinu vísað frá Félagsdómi á þeim grundvelli, að það ætti ekki undir dómsvald hans samkvæmt lögum nr. 80/1938 um stéttarfélög og vinnudeilur. Í forsendum úrskurðarins segir svo:

„Í 1. mgr. greinar 1.02 í kjarasamningi aðila er tekið fram, að um skiptaverðmæti afla fari eftir lögum nr. 24/1986 um skiptaverðmæti og greiðslumiðlun innan sjávarútvegsins. Í I. kafla laganna er kveðið á um heildarverðmæti afla jafnt sem önnur atriði, er varða skiptaverðmæti. Ákvæði kjarasamnings aðila felast að þessu leyti eingöngu í tilvísun til laganna. Snýst því ágreiningur aðila máls þessa í reynd um ákvörðun og útreikning á skiptaverðmæti. Við úrlausn á þeim ágreiningi reynir á túlkun laganna nr. 24/1986.

Samkvæmt 2. tölul. 1. mgr. 44. gr. laga nr. 80/1938 um stéttarfélög og vinnudeilur er verkefni Félagsdóms að dæma í málum, sem rísa út af kærum um brot á kjarasamningi eða út af ágreiningi um skilning á kjarasamningi eða gildi hans. Ákvæði laga nr. 80/1938 um valdsvið Félagsdóms, sem er sérdómstóll, ber að túlka þröngt. Með vísan til þess fellur málið ekki undir dómsvald Félagsdóms."

Með dómi Hæstaréttar Íslands, sem kveðinn var upp 15. október 1996, var frávísunarúrskurður Félagsdóms staðfestur með skírskotun til forsendna hans.

Í máli því, sem hér er til úrlausnar, milli sömu aðila og áttu í því máli, sem hér að framan greinir, eru stefnukröfur orðaðar með sama hætti og í fyrra málinu að undanskildum 1. kröfulið í stefnu. Sá kröfuliður er nú orðaður svo:

„Að stefndi hafi brotið gegn grein 1.03 í kjarasamningi Landssambands íslenskra útvegsmanna annars vegar og yfirmanna innan Farmanna- og fiskimannasambands Íslands hins vegar með því að hafa lagt til grundvallar rangt aflaverðmæti við tilgreiningu heildarskiptaverðmætis."

Stefnandi rökstyður nýja kröfugerð sína með því, að hann leiti einkanlega dómsúrlausnar um aðferð, sem félagsmenn stefnda, þar á meðal stefndi Sæberg hf., viðhafi í svonefndum tonn á móti tonni viðskiptum. Beri nauðsyn til að túlka upphafsákvæði greinar 1.03 í því sambandi, en ákvæðið er svohljóðandi:

„Yfirmönnum skal tryggt hæsta gangverð alls, sem aflað er, og aldrei lægra en útgerðarmaður fær fyrir sinn hlut. Þeir taka ekki þátt í útgerðarkostnaði."

Samkvæmt málatilbúnaði stefnanda og gögnum, sem hann hefur lagt fram með stefnu, þykir ljóst, að sama ágreiningsefni um ákvörðun skiptaverðmætis er uppi í máli þessu og hinu fyrra, sem jafnframt er sprottið af sama tilefni.

Eini munur á stefnukröfum í þessu máli og hinu fyrra þykir því felast í skírskotun til þeirra greina kjarasamnings aðila, sem stefnandi telur stefnda hafa brotið gegn. Í stefnu tilgreinir stefnandi þau ákvæði í grein 1.03 í kjarasamningnum, sem hann telur stefnda hafa brotið gegn. Er það upphafsákvæði greinarinnar og 1. mgr. I. kafla hennar að slepptri tilvísun til 1. gr. laga nr. 24/1986 um skiptaverðmæti og greiðslumiðlun innan sjávarútvegsins, sbr. 10. gr. laga nr. 79/1994, er jók ákvæði við fyrstnefndu lagagreinina.

Samkvæmt framansögðu verður að telja, að kjarninn í kröfugerð stefnanda sé nú, að dæmt verði, að stefndi hafi brotið gegn þeim ákvæðum kjarasamnings aðila, sem mæla fyrir um, að félagsmönnum stefnanda skuli tryggt hæsta gangverð alls, sem aflað er, og aldrei lægra en útgerðarmaður fær fyrir sinn hlut, og þeir taki ekki þátt í útgerðarkostnaði.

Stefndi byggir frávísunarkröfu sína á því, að þar sem mál þetta sé rekið milli sömu aðila með sömu kröfum, málsástæðum og gögnum og mál nr. 10/1996, er lauk eins og að framan segir með frávísunarúrskurði Félagsdóms 27. september 1996, er staðfestur var með dómi Hæstaréttar 15. október

1996, beri vegna neikvæðra réttaráhrifa þess dóms (res judicata réttarverkana) að vísa málinu frá, sbr. 116. gr. laga nr. 91/1991 um meðferð einkamála.

Í 116. gr. laga nr. 91/1991 er kveðið á um, að dómur sé bindandi um úrslit sakarefnis milli aðila um þær kröfur, sem eru dæmdar þar að efni til. Dómar um formhlið máls eru aðeins bindandi um þær dómkröfur, sem þar eru til umfjöllunar. Aðili getur lagt sama sakaratriði fyrir sama dómstól, ef bætt er úr göllum þeim, er frávísun vörðuðu, og hefur frávísunarúrskurður eigi slíka neikvæða verkun sem efnisdómur.

Þegar stefnukrafa í máli þessu er virt samkvæmt framansögðu, þykir sá munur vera á henni og kröfugerð stefnanda í málinu nr. 10/1996, að ekki geti talist vera að öllu leyti um sömu kröfu að ræða, enda lítur dómurinn svo á, að í þessu máli sé eingöngu til umfjöllunar upphafsákvæði greinar 1.03 og 1. mgr. kafla I í sömu grein kjarasamnings aðila. Með vísan til þessa og þar sem beita skal þröngri skýringu um neikvæð réttaráhrif dóma og úrskurða, þykir ekki eiga að vísa málinu frá á þeim grundvelli, að bindandi úrlausn liggi fyrir. Að þessu virtu og þar sem krafa stefnanda varðar sjálfstæð ákvæði kjarasamnings aðila, er frávísunarkröfu stefnda hafnað.

Málskostnaður dæmist ekki.

Úrskurðarorð:

Frávísunarkröfu stefnda, Landssambands íslenskra útvegsmanna f. h. Útvegsmannafélags Norðurlands vegna Sæbergs hf., er hafnað.

Málskostnaður dæmist ekki.